

Eesti Kaardivägi

A-15150

I. KURTŠAVOV

Eesti Kaardivägi

RK

„POLIITILINE KIRJANDUS“

TALLINN 1946

Sam Parr

TARTU ÜLIKOOI
RAAMATUKOGU

Sõjatee

22. juuni hommikul 1941 rikuti meie kodumaa piiride rahu röövliku kallaletungiga. Olles teinud kogu maailma rahvaste orjastamise oma lipukirjaks, nautis hitlerlik Saksamaa juba ette oma võitu Nõukogudemaa üle.

Noil, meie kodumaale ähvardavail päevil lausus Nõukogude rahvas kindlasti ja otsustavalt: „Vabadus või surm!“ Ei saanud olla muud valikut. Ja miljoneid inimesi siirdus Punaarmee ridadesse, et relvaga käes kaitsta Nõukogude Isamaa au, vabadust ja sõltumatust. Tuhandeid nõukogude patrioote jäi tagalasse, et organiseerida ajaloos seniolematut partisanisõda. Leningradis formeeriti kuulsat rahvakaitseväge, mis koondas endasse inimeste paremiku.

Ajal, millal Nõukogude rahvas elas rahulikku, õnneküllast elu, võistlesid liiduvabariigid vabrikute ja tehaste kõrgete toodangunäitajate, kolhoosipõldude rikkaliku saagi saavutamiseks. Võistlus oli selleks võidujooksuks, kus rahvad teineteist ei kadetsenud, vaid tundsid rõõmu oma naabrite edust, püüdsid

TARTU ÜLIKOOLI
RAAMATUKOGU

Handwritten signature

Sõjatee

22. juuni hommikul 1941 rikuti meie kodumaa piiride rahu röövliku kallaletungiga. Olles teinud kogu maailma rahvaste orjastamise oma lipukirjaks, nautis hitlerlik Saksamaa juba ette oma võitu Nõukogudemaa üle.

Noil, meie kodumaale ähvardavail päevil lausus Nõukogude rahvas kindlasti ja otsustavalt: „Vabadus või surm!“ Ei saanud olla muud valikut. Ja miljoneid inimesi siirdus Punaarmee ridadesse, et relvaga käes kaitsta Nõukogude Isamaa au, vabadust ja sõltumatust. Tuhandeid nõukogude patrioote jäi tagalasse, et organiseerida ajaloos seniolematut partisanisõda. Leningradis formeeriti kuulsat rahvakaitseväge, mis koondas endasse inimeste paremiku.

Ajal, millal Nõukogude rahvas elas rahulikku, õnneküllast elu, võistlesid liiduvabariigid vabrikute ja tehaste kõrgete toodangunäitajate, kolhoosipõldude rikkaliku saagi saavutamiseks. Võistlus oli selleks võidujooksuks, kus rahvad teineteist ei kadetsenud, vaid tundsid rõõmu oma naabrite edust, püüdsid

neile järele jõuda, teostasid ühist suurüritust — tugevdasid oma riigi võimsust, tõstsid tema hüvangu ja kuulsust.

Sõjapäevil Nõukogude Liidu rahvaste sõprus ei nõrgenenud, vaid muutus veelgi kindlamaks ja ustavamaks. Tuli ja veri said talle katseprooviks. Oma poegi heitlusse saates andis iga vabariik karmi käsu: Lööge vaenlast halastuseta, olge parimad, julgeimad, vapraimad. Tugevdage Nõukogude rahvaste sõprust, mis annab meile vankumatu jõu suurimategi ohtude ajal. Olge ustavad kodumaale, kes teid on üles kasvatanud, Stalinile — geniaalseimale geniaalseist, kes usub nõukogude rahva harukordsesse jõusse ja viib ta võidule.

Säärase käsu andis oma poegadele ka eesti rahvas, õnnistades neid sõjalisteks kangelastegudeks.

Eesti sõjameestel ei olnud puudust eeskujudest. Eesti ajalugu on lakkamatute sõdade ajalugu sakslaste vastu, oma vabaduse, oma au eest peetud võitluse ajalugu. Alles pärast seda, kui Peeter I aastal 1721 ühendas Eesti Venemaaga, said eestlased maitsta rahulikku elu.

Nüüd aga olid eesti rahva põlised verivaenlased — saksa orjastajad tunginud kallale meie Kodumaale, et hävitada töörahva võimu — nõukogude võimu, hävitada vabade Nõukogude rahvaste rahvusriiklust ja rahvuslikku kultuuri.

Ustavaina oma suurile esivanemaile Lembitule ja Tasujale, kes kutsusid üles sõprusele vene rahvaga ja sakslaste kui rõhujate ning timukate vihkamisele, söötsid Nõukogude Eesti sõjamehed võitlusse.

*

Eesti poegade esimesed tuleristsed toimusid Porhovi, iidse vene linna all, mis rajatud Aleksander Nevski poolt aastal 1242 pärast sakslaste purustamist Peipsi järve jääl. Eesti territoriaalväeosad kuulusid siis Looderinde koosseisu. Mitme päeva jooksul arenesid rasked, visad lahingud Dedovitši, Dno

ja Staraja Russa all. Vaenlasel oli tohutu ülekaal elavjõus ja tehnikas. Punaarmee osad, seehulgas ka eesti väeosad, asetasid vaenlasele vastukaaluks oma püsivuse, visaduse, sõjalised oskused ja seniolematu massilise kangelaslikkuse. Kui ühes lahingus sakslased piirasid ümber eesti koondise staabi, asus kommunistlik noor Arnold Meri kaitse juhtimisele. Innustatuna mehise poliitjuhi-asetäitja poolt, lõi käputäis julgeid mehi kõik vaenlase rünnakud tagasi. Meri sai raskesti haavata, tema innustav hää l kõlas aga lahinguvälja kohal, kuni saabus abi, mis kõrvaldas hädaohu.

Teade Arnold Meri kangelasteost, tema nimetamisest Nõukogude Liidu kangelaseks, levis tollal kogu Punaarmees. Ta oli üks esimesi nõukogude kangelasi, kes on pälvinud selle kõrge ning austava nimetuse.

Eesti rahvas avaldas palavat soovi omada Punaarmee ridades erikoondist, mis oleks komplekteeritud parimaist inimesist ja suuteline taluma mistahes tuleproove. Seltsimees Stalin otsustas luua Eesti Rahvuskorpuse. 1941. a. lõpul algas kauges Uuralis Punaarmee eesti rahvusväeosade formeerimine. Koondise luustiku moodustasid endise Eesti territoriaalkorpuse sõjamehed. Temaga liitusid hävituspataljonide võitlejad, kes olid heidelnud sakslastega Narva ja Tallinna all, Eesti elanikud, kes olid evakueerunud Eesti NSV-st ja külalislahkesti vastu võetud Nõukogude Liidu tagala piirkondades.

Õppeväljakuil, polügoonidel ja lasketiirudel omandasid eesti sõjamehed kannatlikult, püsivalt ja suure innuga stalinlikku võitmise teadust. Suure Stalini tähelepanu eesti rahvusväeosade tarvete suhtes vaimustas võitlejaid ja ohvitseri. Nad püüdsid tundma õppida seda, millega neil tuleb tegemist teha lahinguväljal. 1942. a. mais toimus eesti väeosade elus suur-sündmus: neid külastas Nõukogude Liidu Marssal K. J. Vorosilov. Tähelepanuga jälgis ta õppetegevuse arendamist, soo-

vitask noortele ohvitserikaadritele, kuidas tuleb isiklikku koosseisu ette valmistada kohtumisele vaenlasega. Siis lausufki seltsimees Vorošilov sõnad, mis said loosungiks: „Tuleb õppida sõdima nii, et eesti rahval ei tuleks punastada oma väeosade pärast, et ta võiks ütelda, et meie väeosad täidavad neile antud ülesanded, et nad ei saa ainult headeks, vaid ka kaardiväeosadeks.“

Vastuseks marssali soovile andsid võitlejad, seersandid ja ohvitserid vande oma väeosadele kätte võidelda kõrge ja austav kaardiväe nimetus.

Eesti võitlejad kooskõlastasid pidulikud lubadused praktilise teotsemisega. Kõik võitlejad ja komandõrid olid teadlikud stalinliku kaardiväe kohutavast jõust, tema oskusest ületada kõiki raskusi. Kaitsel võitmatu, pealetungil hoogus — nõukogude kaardivägi on pälvinud seda au oma rajamisest alates. Kõik need omadused saavutatakse hoolika, visa väljaõppega. Esimestele pealetungilahinguile valmistudes õppisid eesti väeosade ohvitserid täie tõsidusega tundma kaardiväe sõjakogemusi, ei leppinud tingimuslikkusega õppetöös, nõudsid oma alluvailt, et nad tegutseksid nagu lahingus.

Kolomnas ja Jegorjevskis, Moskva all lõppes Eesti Laskurkorpuse formeerimine. See toimus 25. septembril 1942. a. — kuupäeval, mis sai väeosa juubelpäevaks. See oli raskeimaks ajaks meie kodumaale. Juba üle aasta talus piiramist maa poolt kangelaslik Leningrad. Vaenlane oli 120 kilomeetri kaugusel Moskvast, tungis sisse Stalingradi, jõudis Kaukasuse eelmägedesse.

Eesti võitlejad teadsid, et nende sõjatee osutub raskeks ja vaevarikkaks, et sõda nõuab ülimaid jõupingutusi ja suuri ohvreid. Ent nad tunnetasid selgesti, et ei saa võita võimsat Nõukogude rahvast. Eestlased nägid, kuidas vene inimesed õöpäevade kaupa töötasid tehaseis, et varustada rinnet kõige vajalisega, kui ennastsalgavalt töötasid raugad, naised ja

noorukid kolhoosipõldudel, mõteldes peamiselt Punaarmee vajadusile, linnatöölile, kes vajasid leiba.

Suur Vene rahvas abistas eesti võitlejaid moraalselt ja aineiliselt. Väeosad relvastati esmaklassiliste võitlusvahenditega, isiklik koosseis sai hea riietuse, jalatsid. Sõjakäigule asudes teadsid eesti sõjamehed, et nende selja taga seisab võimas nõukogude rahvas, kes alati toetab ja abistab. Neid tiivustas teadmine, et nad heitlevad kõrge aate eest: Nõukogude rahva au, vabaduse ja sõltumatuse eest. Inimesed valmistusid minema lahingusse kindla veendumusega nõukogude relvade võidus, oma kodupinna peatses vabanemises.

Korpuse lahingussepaiskamise eelõhtul sai isiklik koosseis telegrammi NSVL Ülemnõukogu Presiidiumi Esimehelt Mihhail Ivanovitš Kalininilt. M. I. Kalinin kirjutas: „Tahaksin näha, et minu noorusaastate kaasmaalased auga näitaksid lahinguväljadel oma oskust ja vaprust eesti rahva vabastamiseks fašistlikest okupantidest. Eesti väeosade võitlejail olgu aukoht Punaarmee lahinguis saksa orjastajate vastu!

Eestlasi oma kaasmaalasteks nimetades meenutas M. I. Kalinin aega, millal ta noore lukksepana töötas Tallinna tehastes ja õpetas eesti tööliste algteadmisi revolutsioonilisest võitlusest oma õiguste eest, oma töölis-talupoegade nõukogude võimu eest.

Ei, eesti rahval ei tulnud punastada oma sõjameeste pärast. Nad täitsid K. J. Vorošilovi soovi.

Mihhail Ivanovitš Kalinini kaasmaalased saavutasid, et nende relvad pääsesid aukohale Punaarmee lahinguis saksa fašistlike röövvallutajate vastu.

*

19. detsembril 1942 asus Eesti Korpus vaenlasega lahingusse iidse vene linna — Velikije Luki — müüride all. Neli nädalat

kestis verine lahing. Sakslased nimetasid Velikije Lukit „Berliini võtmeks“. Nad valmistusid visaks vastupanuks, olles ümbritsenud linna aegsasti valmisehitatud kindlustustega. Fašistlikud valikväeosad kaitsesid linna surmamõistetute ägedusega. Edu puhuks töötas Hitler kõik sõdurid ülendada jefreitoreiks, ohvitserid ülendada auastmes, ja Velikije Luki linn nimetada garnisoniülemä nimega — parun von Sass.

Punaarmee väeosad surusid ümberpiiramisrõngast päev-päevalt koomale. Väejuhatuse tegi eesti korpusele ülesandeks purustada saksa garnison, kes visalt pidas enese käes tähtsat strateegilist punkti. Ent sakslased ei tahtnud kaotada sedavõrd tähtsat kaitsejoont. Tihti sooritasid nad vasturünnakuid. Hommikust õhtuni viibisid saksa lendurid õhus, suur hulk tanke toetas jalaväge. Eesti sõjamehed löid tagasi kümneid vaenlase maruvihaseid rünnakuid. Alampolkovnik Võrgu polk kaotas suure osa oma tulevahendeist, ei lasknud aga hitlerlastel samugi võrra edasi tungida. Eesti võitlejad näitasid algatusvõimet, kiiret otsustamist ja kartmatut teotsemist. Seersant Mets pidas üksinda enda käes kaitseõhku. Kui abi kohale jõudis, oli ta juba raskesti haavatud. Pooleldi meelemärkuseta olekus püüdis ta komandörile ette kanda, kuidas võitles tema kangelaslik üksus, ent ei suutnud ja sosistas vaid: „Meie ei taganenud, võitlesime viimseni.“ Rühma komandör nooremleitnant Kariste koatas ära rebituna käelaba ja silma, kuid ta ei lahkunud rivist, öeldes võitlejaile: „Jään teiega lahingu lõpuni ja meie ei tagane.“ Ning nad ei taganenud. Lenini orden ja Ameerika medal „Sõjaliste teenete eest“ kaunistasid mehise ohvitseri rinda.

Rünnakul linnale näitasid eesti sõjamehed oma oskust julgesti ja otsustavalt peale tungida. N kaardiväeüksuse komandör kindralmajor Beloborodov hindas eestlaste tegevust järgmiselt: „Olgugi, et see polnud kaardiväeosa, ei võidelnud nad põrmugi halvemini kaardiväelasist.“ Juba noil päevil avalda-

sid eesti väeosad kaardiväele omaseid võimeid: visadust kait-
sel, otsustavust pealetungil.

Raske ja komplitseeritud operatsioon lõppes Kalinini rinde
vägede võiduga. 16. jaanuaril 1943 Velikije Luki saksa garnison
kapituleerus. Eesti sõjamehed võtsid vangi garnisoni ülema,
Saaremaalt pärineva balti paruni, alampolkovnik von Sassi
ja tema abi major Schwabe. Von Sass lootis olla eesti rahva
orjapidajaks, osutus aga tema poegade vangiks. Astudes
oktoobris 1944 Kuressaare linna, rebisid eesti sõjamehed Kures-
saare lossi seinalt ja tallasid puruks sajandeid eesti rahvast
rõhunud parun von Sasside vapi.

Pärast Velikije Luki vabastamist tegutses eesti korpus väga
edukalt tähtsate vaenlase kaitsesõlmede — Neveli ja Novo-
sokolniki — vallutamisel. Neis lahinguis näitasid eesti ohvitse-
rid oma suurenenud organiseerimisvõimeid, oskust orientee-
ruda komplitseeritud lahinguolukorras, leida väljapääsu ras-
keimastki seisundist. Korpuse väeosad teostasid tiibamisma-
nöövreid, ründasid vaenlast suundadest, kust ta ootas seda
kõige vähem. Peagi olid Nevel, Novosokolniki ja seejärel ka
Nasva meie vägede käes.

1944. aasta jaanuaris asusid kangelaslikud Leningradi rinde
väed otsustavale pealetungile. Vaenlase kindlus varises. Lenin-
gradi blokaad likvideeriti. Leningradi armeed hakkasid aren-
dama edukat pealetungi. Iga päevaga jõudsid nad lähemale
Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi piiridele. Neil rõõmu-
küllaseil päevil suunati Eesti Korpus Kõrgema Ülemjuhataja
seltsimees Stalini käsul Leningradi rindele.

Eesti sõjamehi rõõmustas, et nad peatselt astuvad kodumaa
pinnale, kus juba kaks ja pool aastat vaenlane sooritas oma
kuritegusid. Sõjameeste mõtted viibisid sealpool rinnet, kus
piinlesid ja ootasid vabastamist isad ja emad, vennad ja õed.

Eht iga sõjamees mõistis, et vaenlane on veel tugev, et ta
ei anna ägeda võitluseta käest Eestit, mis katab ligipääsu Ida-

Preisimaale, fašistliku kiskja koopasse, saksa fašismi militaristlike ideede ja röövkavade keskusse.

Eesti väeosad olid väsimatult treeningus eelseisvaiks lahinguiks kodumaa pinna vabastamise eest. Neil oli, kellelt õppida. Leningradi rinde väed, kes mürdsid läbi ja seejärel likvideerisid Leningradi blokaadi, purustasid tugevaima kindluse Karjala maakitsusel, olid selleks võrratuks kooliks, kus õpitakse suurt võidu kunsti. Eesti võitlejad ja ohvitserid kuulsid Leningradi kaardiväelaste vahvusest ja sõjalisest meisterlikkusest, kes olid nii palju korda saatnud Nõukogude Kodumaa heaks. Leningradi kaardiväe kogemusi tundma õppides püüdsid nad täielikult mõista iga operatsiooni, iga lahingut, veelgi sügavamalt aru saada iga väeliigi osast pealetungil, vägede täpsest koostööst.

Kui algasid võitlused Narva pärast, võttis rida eesti väeüksusi osa tormijooksust linnale. Nende väeosade tegevus oli edukas ja nad pälvisid kõrgeid autasustamisi ning „Narva“ aunimetust.

Leningradi rinde juhatus valmistas ette läbimurret vaenlase kaitsest Tartust loode pool. Sooritanud rekordiliselt lühikese ajaga kahesaja-kilomeetrilise rännaku, koondus eesti korpus uues operatiivsuunas.

17. septembril 1944 saabus kauaoodatud heitluste tund kodumaa vabastamiseks. Pärast võimsat suurtükiväe- ja õhujõudude ettevalmistust forsseerisid korpuse väeosad Emajõe Kastre-Saage rajoonis. Nad haarasid endi kätte kaldaäärse maa-ala ja tagasi löönud paljud vaenlase ägedad vasturünnakud vallutasid juba esimese lahingupäeva lõpuks Jõgeva-Mustvee kivitee. Vaenlase tähtsaimad ühendusteed olid läbi lõigatud.

Korpus jälitas hoogsalt vaenlast, ülesandega — läbi lõigata sakslaste Narva grupi taganemistee ja astuda ühendusse kindralleitnant Starikovi vägedega, kes olid pealetungil Narvast Rakvere ja sealt edasi Tallinna peale.

Selletaolistel juhtumel võib edu saavutada tegevuse ootamatuse ja kiirusega. Väeosa komandör polkovnik Trankman paigutas jalaväe autodele, talle juurde andes mehhaniseeritud suurtükiväe ja tankid. Seega jõuti ette vaenlasest, kes ei arvestanud säärast väkkiiret tegevust ja pidi selle eest kallilt maksma. Avinurme rajoonis ründas polkovnik Trankmani väeosa ootamatult rõhuvas ülekaalus olevaid vaenlase jõude, hävitas vaenlase grupeeringu ja võttis vangi selle riismed. Hulljulge otsustava rünnakuga vallutati Tudulinna rajoon; vaenlase tee läände osutus läbilõigatuks. Teise lahingupäeva lõpul ühines polkovnik Trankmani väeosa kindralleitnant Starikovi vägedega.

Tallinna, kauni vanalinna, Eesti NSV pealinna lähedus innustas inimesi, ja nad läksid lahingusse mitme ööpäeva jooksul und saamata, olles unustanud väsimuse. Iga tund lähendas neid linnale; paljudele oli see kõigi kolme sõja-aasta unistuseks.

21. septembri koidikul vallutasid korpuse väeosad pärast kolmetunnist lahingut Kose — vaenlase viimse vastupanu-sõlme Tallinna lähiseil. 22. septembril tungis polkovnik Võrgu väeosa kindralmajor Allikase koondisest alampolkovnik Kuslapuu tankide ja polkovnik Tšesnokovi iseliikuvate suurtükkide toetusel lõunast ja kagust Tallinna ning koos teiste Punaarmee osadega vabastas Eesti pealinna. Toompea kohale kerkis Punane võidulipp, mille heiskas leitnant Lumiste. Kolme päeva pärast vabastasid eesti väeosad tankide ja iseliikuvate suurtükkide toetusel Haapsalu.

Lahinguis kodumaa pinnal avaldusid eesti väeosade uued võrratud omadused: oskus edukalt tükeldada vaenlase kaitset, ümber haarata, sisse piirata ja hävitada tema väeosi. Kodupind andis võimsat jõudu inimeste lihastele, vaimustas neid uuteks kangelistegudeks. Sadu kangelasi ilmus noil päevil, mitmekordistades nõukogude relvade võimsust. Ohvitser Rauli suur-

tükiväelased tulistasid otsesihhimisega puruks täiskiirusel sööstvad saksa tankid. Ohvitser Andrejevi väeosa tungis salaja sakslaste asetusse ja purustas vaenlase voori. Säärasest hulljulgusest raevunud hitlerlased paiskasid ühe väeosa vastu kolm jalaväepolku. Nõukogude sõjamehed asusid ringkaitsele ja olles kõik vaenlase maruvihased rünnakud tagasi löönud sundisid sakslasi taganema.

Eesti rannik oli puhastatud.

Ees seisis aga uued üllirasked ülesanded. Sakslaste käes olid veel Eesti saared Läänemeres. Tuli forsseerida laiu väinu. Vaenlane teadis, et meie väeosad ei piirdu tema väljakihutamisega mandrilt ja valmistus seepärast saarte kaitsmisele. Saarte garnisonid, Eestis ärakurnatud koondiste riismed, Kuramaa tugialalt juurdepaisatud värsked jõud, — need pidid saksa väejuhatuse kava kohaselt tagasi lööma kõik nõukogude vägede rünnakud ja hoidma endi käes saari, millel on Läänemeres suur strateegiline tähtsus.

Eesti Korpusel puudusid kogemused suurte mere-dessantoperatsioonide sooritamiseks. Ent selle ajani oli Punaarmee teostanud hiilgavaid operatsioone Kertši väina ja Dnepri ületamisel. Neid kogemusi tundma õppides valmistasid korpuse ohvitserid oma väeosi hoolikalt vastutusrikka ülesande täitmisele. Neile tulid abiks Punalipulise Balti Laevastiku mere-mehed, kes olid oskuslikult tegutsenud lahinguis Soome lahe saarte vallutamisel, kui Leningradi rinde väed ründasid vaenlase kindlustusi Karjala maakitsusel. Meremehed õpetasid jalaväelasi, kuidas asuda sõjalaevadele, kuidas ootamatult rünnata merelt, kuidas käes hoida vallutatud positsiooni.

28. septembri eelõhtul asus üks eesti korpuse polke Suure väina forsseerimisele. Vaenlane võttis nõukogude kaatrid vastu märulise tulega. Nad jätkasid aga kiirsõitu kalda suunas. Kaldal maabunud, purustasid eesti sõjamehed otsustavas tapluses vaenlase vastupanevad väeosad, tungisid saare sisemusse

ja jõudsid peagi Muhu- ning Saaremaad ühendava tammini. Saar puhastati vaenlasest. Kogu Leningradi rinne sai noil päevil teada eesti sõjameeste Albert Repsoni, Nikolai Matjašini, Eduard Tähe väljapaistvaist vägitegudest, kes pälvisid vaprust eest Nõukogude Liidu Kangelase kõrge nimetuse.

Koos teiste Punaarmee koondistega alustas Eesti Korpus Saaremaa vabastamist. Üks eesti väeosi vabastas Kuressaare — Saare maakonnalinna — ja jätkas vaenlase edukat jälitamist. Pärast ümbergrupeerumist algasid viimased lahingud Sõrve sääre pärast. Vaenlane ei suutnud vastu pidada nõukogude vägede marulisele rünnakule. Hitlerlased püüdsid veel vastupanu avaldada, ent merele surutuina hävinesid nad täielikult.

Ägedad lahingud Sõrvel lõppesid. Eesti sõjamehed tekitasid vaenlasele tohutuid kaotusi. Ainuüksi viimase nelja lahingupäeva jooksul hävitasid polkovnik Feldmani väed üle 2200 hitlerlase ja võtsid suure hulga sõjavange.

Sääraste suurte veetõkete nagu Suure ja Väikese väina ületamine, saksa kaitse purustamine Muhu- ja Saaremaal näitas, et korpuse väeosad on suutelised sooritama kõige komplitseeritumaid sõjalisi operatsioone, et reamehed, seersandid ja ohvitserid ei kartnud raskusi ja läksid kaardiväelaste kartmatusega vastu ohtudele ning riskile ja võitsid vaenlase.

24. novembril oli Nõukogude Eesti täielikult vabastatud. Kõrgem Ülemjuhataja seltsimees Stalin avaldas tänu Leningradi rinde vägedele, seehulgas ka Eesti Korpusele. Meie Kodumaa pealinn Moskva saluteeris selle kuulsusrikka võidu auks.

Veebruaris 1945 paisati Eesti Korpus Läti NSV territooriumile, et siin legendaarse Leningradi rinde koosseisus osa võtta sakslaste Kuramaa grupi lõplikust hävitamisest. Kevadise teedelägunemise ja metsade-rabade maastiku raskeis tingimustes, omades laia pealetungirinde, lahendas korpus auga talle pandud ülesande. Ägedais lahinguis SS-vägede vastu murti

läbi võimsast sakslaste kaitsest Saldusest ida pool. Läbi lõiganud Jelgava-Salduse raudtee ja Saldus-Tukumsi magistraali, võtsid korpuse väeosad vaenlaselt maanteede kasutamise võimaluse. Edasised lahingud näitasid eesti väeosade kõrget väljaõppetaset, organiseeritust ja massilist kangelaslikkust.

Vaenlane purustati Kuramaal lõplikult ja ta kapituleerus. Noil päevil toimus suursündmus — Saksamaa täielik ja tingimusteta kapituleerumine. Lahinguis purustatud hitlerlik Saksamaa langes põlvili ja palus võitjailt rahu.

Suur Isamaasõda lõppes Nõukogude rahva hiilgevõiduga.

1945. a. juunis saabusid eesti korpuse sõjamehed koju võitjaina. Juba Läti territooriumil väljendati eestlastele südamelikku poolehoidu. Tänuhinnakirjad avaldasid suurt austust vennasrahva poegadele, kes võtsid vahenditult osa Läti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi vabastamisest.

Tee Tallinna jäi meelde igale eesti sõjamehele. Kümnete kilomeetrite kauguselt siirdusid inimesed Pärnu maanteele, et avaldada oma rõõmu kangelaslike poegade kojutuleku puhul, kes olid täitnud oma kohuse kodumaa vastu. Tee Pärnust Tallinna oli lillede, rõõmsate kohtumiste, liigutatud käepigistuste teeks. Eesti pealinn võttis korpuse vastu suurima vaimustusega.

Korpuse sõjamehed esitasid oma komandöri kindralleitnant Pärna sõnade läbi eesti rahvale ettekande väeosade ja koondiste kuulsusrikkast sõjateest.

Kolm aastat pole pikk aeg. Ent kolme aastaga on teostatud paljugi hiilgavat, sooritatud suur hulk kangelastegusid.

Kõrgem Ülemjuhataja seltsimees Stalin avaldas seitse korda tänu korpuse isiklikule koosseisule, andis korpusele ja kindralmajor Allikase koondisele „Tallinna“ nimetuse ja reale väeosadele „Narva“ ning „Pärnu“ nimetuse. Nõukogude valitsus autasustas korpuse koondisi Punalipu ordenitega ja rea

väeosi Suvorovi, Kutuzovi, Aleksander Nevski ja „Punase Tähe“ ordenitega.

Sõja-aastail annetati kindraleile, ohvitseridele, seersantidele ja sõdureile 20 042 Nõukogude Liidu ordenit ja medalit; kuuele sõjamehele anti Nõukogude Liidu Kangelase nimetus.

Suure Isamaasõja perioodil võttis korpus vahetult osa üheksa Nõukogude Liidu linna vabastamisest saksa röövvallutajaist: Velikiye Luki, Nevel, Novosokolniki, Narva, Kallaste, Mustvee, Tallinna, Haapsalu, Kuressaare ja seitsme Läänemere sadama vabastamisest. Korpuse sõjamehed vabastasid 4050 asulat; kümneile tuhandeile nõukogude kodanikele anti tagasi vabadus.

Eesti sõjamehed läbisid Suure Isamaasõja jooksul 7 000 kilomeetrit, sellest rivikorras 2 050 kilomeetrit. Neil rännakuil ilmnas suurepäraselt võitlejate ja ohvitseride vastupidavus ja karastumus.

Koostöös teiste Punaarmee osadega korpus purustas või tekitas raskeid kaotusi 26 jalaväe- ja motoriseeritud polgule, kuuele suurtükiväerügemendile, seitsmele kaitse-, laskur- ja sapööripataljonile, viiele suurtükiväediviisile ja enam kui kolmekümnele muule saksa fašistlikule väeosale. Korpuse sõjamehed hävitasid ligi 25 tuhat vaenlase sõdurit ja ohvitseri, lõid rivist välja üle 33 tuhande hitlerlase.

Kõik väeliigid tegutsesid väga hästi ja pälvisid head kuulsust.

Suvorovi ja Kutuzovi ordenitega autasustatud polkude suurtükiväelased leidsid tunnustust üliheade tulemeistritena. Nad purustasid, hävitasid ja tegid kahjutuks oma tulega: 48 tanki, iseliikuvat suurtükki ja soomustransportööri, 325 miinipilduja- ning suurtükiväepatareid, 344 üksikut suurtükki ja miinipildujat, 994 mitmesugust kuulipildujat, 1 085 tulistamispunkti, 575 kindlustatud tulistamispunkti, blindaaži ja soomus-

varjendit, 107 vaatluspunkti, kuni 18 280 meetri ulatuses saksa kaevikuid.

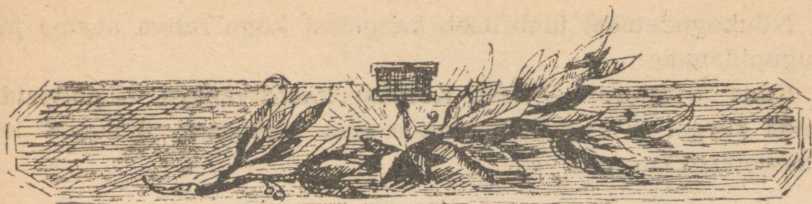
Kartmatud sapöörid ehitasid pealetungiteedel 235 silda, ehitasid ja korrastasid 6894 km külavahe- ja maanteid, muutsid ohutuks ja hävitasid 109 tuhat vaenlase miini. Väsimatud sõjamehed-sõjaväelased rajasid 65196 kilomeetrit välitelefoniliine, lõid 2469 sidesõlme. Sajad võitlejad said kõrgeklassilisteks raadiooperaatoreiks ja telegrafistideks, üliheadeks sidemeekesteks.

Sõja ajal valmistas korpus ette palju uusi ohvitseri ja seersante. Nad kõik on võimelised komandörid, kes on lahingus tundma õppinud sõjatarkust, omandanud teooria erikursustel ja koolides.

Säärane oli ettekanne eesti rahvale korpuse sõjateest.

1945. a. juuli lõpul kandus välgukiirusel kõigisse Nõukogude Eesti nurkadesse rõõmusõnum. Kõrgem Ülemjuhataja Nõukogude Liidu Generalissimus Jossif Vissarionovitš Stalin, ära märkides eesti väeosade sõjameeste väljapaistvaid teeneid Nõukogude Kodumaa ees avaldatud kangelaslikkuse ja vahvuse, visaduse, mehisuse, distsipliini, organiseerituse ja ülesannete oskusliku täitmise eest nimetas Eesti Tallinna Laskurkorpuse juhatuse, Korpuse väeosad ja koondised KAARDI-VAELISTEKS.

Ulim sõjaline kuulsus kroonis Nõukogude Eesti sõjameeste — legendaarse Lembitu ja Tasuja järeltulijate — võitluslippe.

Nõukogude Liidu Kangelased

Rohelisel vormisärgil, kõrgemal kõigist ordeneist ja medaleist helgib korrapärane kuldtäht. See on Nõukogude Liidu Kangelase tunnus, meie kodumaa kõrgeim autasu.

Üksteist ja pool aastat tagasi — 16. aprillil 1934 rajas Nõukogude Liidu Kesktäitevkomitee seltsimeeste Stalini, Molotovi, Vorošilovi, Kuibõševi ja Ždanovi taotlusel selle kõrgeima teenetehinde. See antakse, nagu öeldi valitsuse määruses, „isiklike või kollektiivsete riiklike teenete eest, mis seotud kangelasteo sooritamisega“.

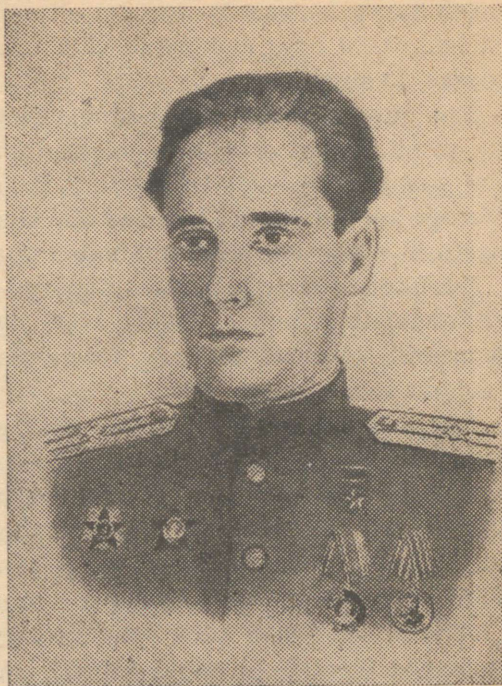
Nõukogude Liidu Kangelased on meie maa parimad inimesed, tema paremik, tema uhkus. Nõukogude kangelased kehas-tavad oma tegudes uut, sotsialistlikku moraali, millele on võõras auahnus, kasuhimu ja egoism.

Mistahes nõukogude kodanik teab, kohates inimest kuld-tähega rinnal, et ta on sooritanud silmapaistva kangelasteo, et hirm on talle võõras. See on isamaa innustunud patrioot, kes teoga on tõendanud oma armastust kodumaa vastu.

Nõukogudemaal ümbritseb kangelasi kogu rahva austus ja lugupidamine.

Kuus sõjameest — Eesti Korpuse kaardiväelast — pälvisid seda kõrget ja austavat aunime oma mehisuse, vahvuse ja kangelaslikkusega.

Arnold
Meri

Eesti väeosa lõpetas äsja lahingud Porhovi all. Varahommiku hallis suitsuvines on haihtunud iidse linna piirjooned. Kaugele jäi vaikne, rahulik Šeloni jõgi. Ent pärituul tõi veel silmadesse sööbivat suurtulekahjude suitsu pärast raskeid lahinguid mahajäetud linnakesest.

Eesti sõjamehed liikusid Dno poole. Ees seisis rasked võitlused tähtsaima raudteesõlme pärast. Inimesed ei maganud palju öid järgemööda ja langesid jalult esimesel peatumisvõimalusel. Ent piisas käsklusest ja allüksused tõusid hetkeliselt, et minna soodsale kaitsejoonele. Neil positsioonidel kurnati vaenlast tublisti, lasti tema rivil verest tühjaks joosta. Noil esi-

mesil Suure Isamaasõja kuudel oli sakslastel eriti palju tanke ja lennukeid ning nad panid kõik mängu, et aga jõuda edasi idasse, Leningradini.

Dno juures toimus äge lahing. Eesti väeosad löid mehiselt ja visalt tagasi vaenlase ülekaalukate jõudude pealetungi. Ent vaenlane otsustas Dno vallutada mistahes ohvrite hinnaga. Verrega kaetud vaprad kaitsjad olid sunnitud taanduma. Siis õnestuski sakslastel täielikult ümber piirata eesti koondise staap.

Ohtlikemat suunda kaitses käputäis julgeid mehi 22-aastase kommunistliku noore Arnold Meri juhtimisel. Vaenlase automaaturid tulistasid pikkade valangutega, püüdes inimesi hirmutada ja segadusse viia.

Esimene rünnak löödi tagasi. Meri roomas piki ahelikku ja julgustas kõigiti oma seltsimehi. Ta osutas sakslaste laipadele ja nentis võidurõõmsalt, et sakslast võib hästi lüüa, kui teda mitte karta, ennast mitte kohutada lasta. Meri nägi, kuidas seltsimeeste silmad leekisid, ja mõistis, et säärase kotkastega võib vastu panna veel mitmelegi rünnakule.

Arnold Meri läks kahe seltsimehega luurele. Nad roomasid paarsada meetrit ja nägid kiiresti lähenevat vaenlase ahelikku. Sakslased tahtsid Mere grupi staabist ära lõigata, et kergemini hakkama saada nii staabiga kui ka vakra kommunistliku noore grupiga.

Hitlerlased avasid marutule. Nüüd tulistati staabi ja grupi vahemaad automaadi- ja kuulipildujatulega. Ent ägeda lahingu jaoks vajati laskemoona ja kartmatud mehed ületasid surmariba, eluga riskides, kõiki ohte põlgavate inimeste külmaveresusega. Sakslased asusid teiskordselt vasturünnakule suurte jõududega, seekord aga olid ka nende kaotused suured. Vasturünnak varises kokku. Hitlerlased viskusid pikali. Meeleheitel ja tigidaina koondasid nad kogu oma tule nüüd väikesele nõukogude sõjameeste grupile, kavatsedes neid hävitada.

Kaks korda haavatud, verekaotusest kahvatu, Arnold Meri roomas ühe võitleja juurest teise juurde. Ta kutsus visadusele, külmaveresusele, vastupanule. „See lahing peab näitama kogu meie vihkamist sakslaste vastu, kogu meie armastust kodumaa vastu,” ütles Meri. Ta oli julge ning külmavereline ja tema isiklik eeskuju innustas teisi. Meri ise tulistas automaadist, käis ise laskemoona järel...

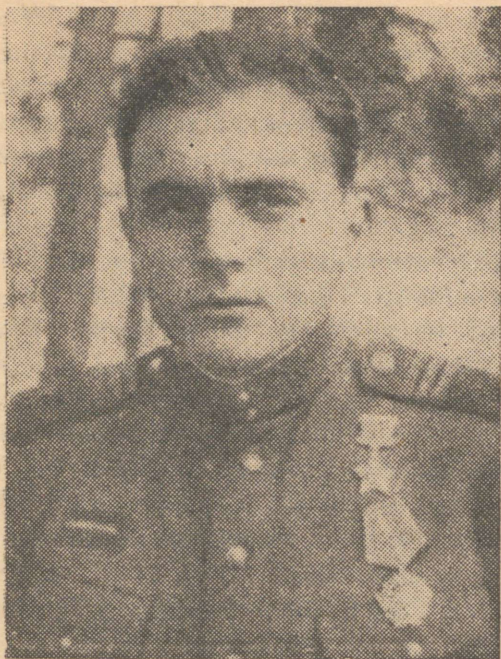
Sakslased ründasid nüüd väga tihti, ei suutnud aga saavutada edu. Terved nende allüksused sulasid kartmatute sõjameeste tabavas tules. Meri sai haavata kolmandat korda. Miin plahvatas tema kõrval. Kild tabas pahemat külge, tungis kopsudesse. Kangelane jätkas vaprate heitluste juhtimist. Tema rühmas oli vaid üks võitleja haavamata, viiel-kuuel oli mitu haava, ülejäänud olid raskesti haavatud või tapetud.

Hämarikus saabusid abijõud. Võitlejad, kes polnud viibinud tule all, nägid vaenlase laipadest tulvil metsasihte. Nad mõistsid, mida suudavad teha julged inimesed.

Selle vägiteo eest pälvis Arnold Meri Nõukogude Liidu Kangelase kõrge nimetuse.

Lahinguis Eesti kodupinnal paistis Meri uuesti silma ja autasustati Isamaasõja ordeniga. Kolmanda autasu — „Punase Tähe” ordeni sai major Meri Kuramaal, kus ta Eesti Laskurkorpuses Leningradi rinde koosseisus osa võttis sakslaste lõplikust purustamisest ja vennaliku läti rahva abistamisest.

Nõukogude Liidu Kangelane A. Meri on Eestimaa LKNU KK esimeseks sekretäriks. 10. veebruaril 1946. a. valiti sm. Arnold Meri eesti rahva poolt NSVL Ülemnõukogu saadikuks.

*Henrik
Hindreus*

Suurheitlus Dnepri pärast. Positsioon, millel sakslased tahtsid peatada Punaarmee võimsat pealetungimarssi. Kogu saksa ajakirjandus pasundas, et venelased võivad jõuda Dneprini, jõge ületada ei õnnestuvat neil aga iialgi. Dnepr on Euroopa suurimaid jõgesid, kõrge parempoolse kaldaga, mis annab vaenlasele suuri eeliseid. Sõjaajalugu ei tundnud veel säärast juhtumit, kus armee pärast 300—400 kilomeetri läbimist lahingutega oleks suutnud käigult forsseerida laia ja raske tõkke. Ent kindlustatud ja vallutamatus näiv tõkkepositsioon ületati. Punaarmee teostas tõelise ime. Dnepri forsseerimise ja lahingud Dnepri pärast nimetas meie rahvas suurlahinguks.

Eesti rahva poeg Henrik Hindreus sai au osaliseks — osa võtta sellest suurlahingust.

... Komandör ütles: „Dnepri ületada on raske, kuid võimalik ja tarvilik. Lähevad need, kes põlgavad surma. Soovijad tõstku käed.“ Kogu allüksus soovis minna vabatahtlikeks. Komandör valis välja üheksa parimat. Siin oli venelasi ja ukrainlasi, valgevenelane, kazahh ja uzbekk. Grupi eesotsa asus eestlane Hindreus.

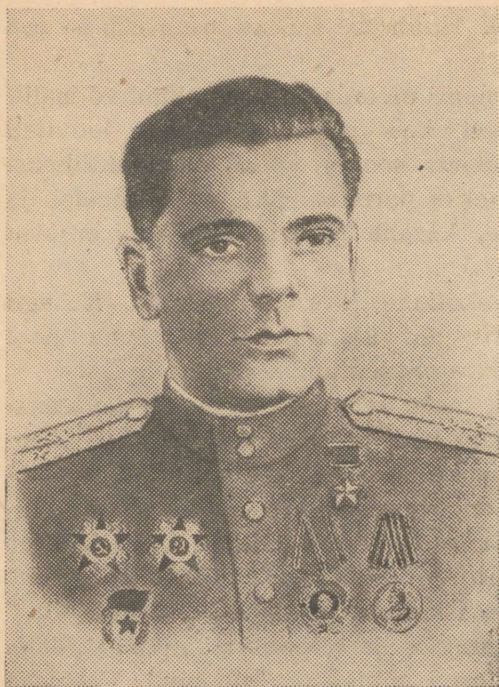
Nende ette kerkis veeküllane ja rahunu Dnepr. Kusagil kuuskümmend kilomeetrit jõe ületamiskohast lõuna pool ootas oma vabastamist Ukraina pealinn — Kiiev.

Sakslased ei märganud meie väeosade rünnakuettevalmistusi. Ent ilmselt närvisesid nad, paisates ööpimedusse kümneid eredaid pimestavaid rakette. Uhel vaheajal algas forsseerimine. Palju paate suundus vastaskaldale. Sakslased avastasid nad Dnepri keskel ja sadade suurtükkide tuli lõhestas vaikse Ukraina öö. Umberringi hakkas vesi keema, kohisema. „Edasi, ainult edasi!“ ütles Hindreus sõpradele, „seal on võit.“

Nad tungisid läbi tulekeerise ja hüppasid kähku kaldale. Kaldaäärse ala olid sakslased miine täis külvanud. Vaenlase kuulipildujate ja automaatpüsside tina tabas vihmavalinguna nõukogude dessanatväelasi. Nad langesid maapinnale ja roomasid edasi, tulistades aeg-ajalt automaatidest. Mõned võitlejad said haavata, ülejäänud jätkasid aga oma teekonda.

Koos teiste Punaarmee allüksustega vallutas Hindreuse grupp Dnepri-äärse tugiala, kaitses teda arvukate ja maruliste vaenlase vasturünnakute vastu. Kõik üheksa vägilast, nende hulgas ka Henrik Hindreus, said Nõukogude Liidu Kangelasteks.

Pärast suurlahingut Dnepri pärast võttis H. Hindreus osa paljudest heitlustest, võitles Nõukogude Eesti vabastamise eest, autasustati I ja II astme Isamaasõja ordenitega.

*August
Allik*

Kartmatu luuraja August Allik sai oma kangelastegudega kuulsaks kodumaa pinnal. Siin sai ta Nõukogude Liidu Kangelaseks.

Arenesid lahingud Saaremaa vabastamiseks. Paat ohvitser Alliku võitlejatega suundus esimesena vaenlase kaldale, nagu see luurajaile kohane. Paat oli vaenlase suurtükiväelastele ja miinipildureile heaks märgiks. Vesi hakkas keema miinide ja mürskude rahest; vingudes lendasid killud laiali. Üks neist läbistas paadi ja see hakkas kiiresti täituma veega. Luurajad toppisid augud kinni, paat jätkas oma hoogsat sõitu.

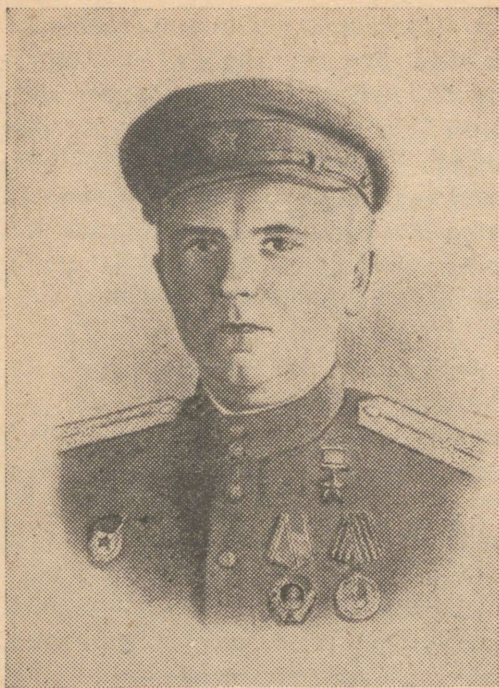
Alliku luurajad asusid esimestena vallutatud rannikule. Nad heitsid pikali ja kaevusid maasse. Tugiala tuli kaitsta mistahes hinnaga. Nende ees kerkis roheline küngas, mille tumedast praost lakkamatult tulistas saksa kuulipilduja. Allik otsustas kindlustatud tulepesa hävitada. Ta jaotas oma võitlejad kahte gruppi ja saatis nad tulepesa ümber haarama. Ta ise aga roomas hea sõdurina otse laskeava poole. Kiiresti jõudis ta „surnud“ alani, kus vaenlase kuulipildujate tuli oli ohutu. Allik sööstis edasi, jõudis hetkega tulepesani ja laskis selle õhku.

Julgete meeste grupp jõudis Käru külani. Hulljulge rünnakuga vallutasid luurajad küla lõunapoolse serva. Allik paigutas oskuslikult oma vähesed tulevahendid. Osav manööverdamine nendega lubas katta meie laskurpataljoni maabumist saarele.

Pimedal oktoobriööl tungisid luurajad saare sisemusse. Nad püstitasid maanteele tõkke ja ründasid ootamatult vaenlase autokolonni. Kolm saksa masinat süttisid eredate tõrvikuina, kaks masinat jätsid kohkunud hitlerlased terveks. Kuni sadakond sakslast, kes püüdsid end päästa põgenemisega, hävitati kuulipildujate ja automaatpüsside tabava tulega.

Selles võitluses haavata saanud Allik jäi rivisse ja juhtis oma väsimatud luurajad uuesti vaenlase vastu. Pikselöögina ründasid nad saksa tugipunkti, hävitades ägedas heitluses nelja miinipilduja ning kahe suurtüki meeskonna.

Nii jätkas August Allik oma kuulsusrikast teekonda sõprade-luurajatega, kuni saar oli vabastatud.

*Albert
Repson*

Septembriöö. Külm tungib läbi riiete. Niiske, otse märg udu ümbritseb Virtsu väina. See öö jääb kogu eluks meelde noorele nõukogude ohvitserile Albert Repsonile.

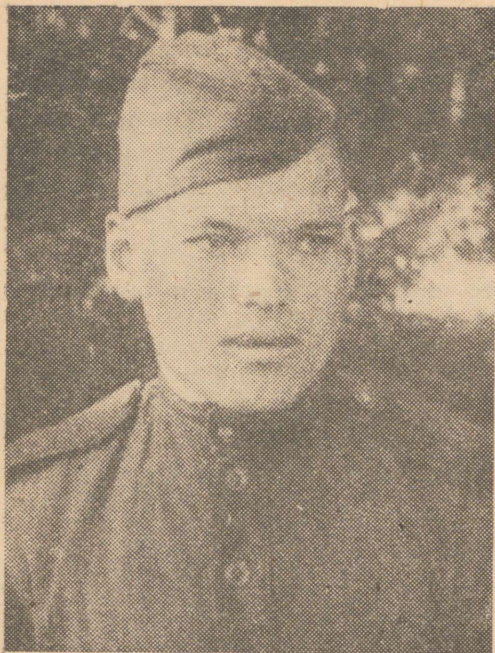
Soomuskaatreil sõitis Repson grupi sõduritega Muhu poole. Sakslased võtsid dessandi vastu marutulega. Kiirekäigulised kaatrid lähenesid kaldale, osavalt manööverdades mürsuplahvatuste vahel. Kalda lähedal hüppasid Repson ja tema võitlejad merre ja ujusid vaenlase tule all, unustades ohu ja külma.

„Edasi, seltsimehed!“ hüüdis vahel Repson oma ustavaile sõpradele, tõstes pea kõrgele vee kohale. Ja seltsimehed ujusid temast maha jäämata.

Kaldal. Võitlejad asusid soodsale positsioonile ja lõid tagasi kõik vaenlase vasturünnakud, kes püüdis dessanti merre tagasi paisata. Mõlemast käest haavatud Repson jätkas juhtimist. Ta ei hoolinud valust, püüdis tähele panemata jätta voolava vere. Kui tõusva päikese hommikused kiired valgustasid saare kohal lehvivat võidukat Punalippu, ütles Repson oma julgeile sõdureile:

„Hästi sõdisime!“

Väljapaistva kangelasteo eest anti Albert Repsonile Nõukogude Liidu Kangelase nimetus.

*Nikolai
Matjašin*

Kui Nõukogude Liidu Kangelane Nikolai Matjašin pärast haavatasamist tuli haiglast tagasi kodulinna Tallinna, ümbritsesid teda tehase „Juuni Võit“ naistöölised. Nad vaatlesid teda igast küljest ja hämmastusid:

„Nii väike — ja kangelane! Kuidas sa siis sakslastega hakkama said?“

„Vaata nii!“

Ja Matjašin jutustas loo, kuidas ta sai kangelaseks.

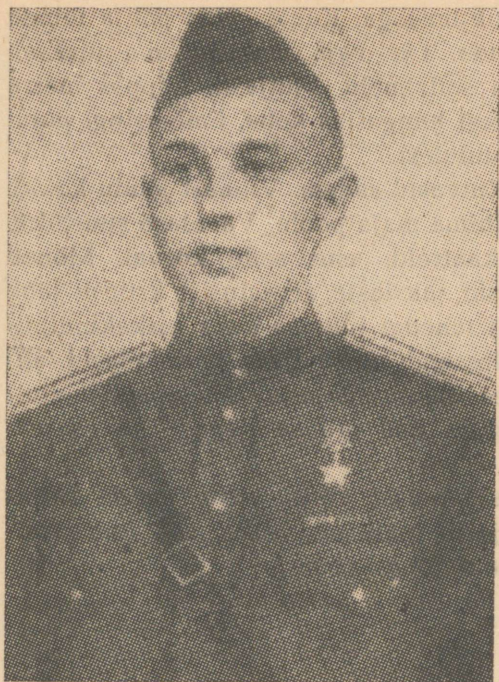
... Eesti N väeosa forsseeris Suurt väina. Kuulipildur Matjašin asus ühel esimesist kaatreist. Meri oli vaikne ja rahulik.

Sakslased avastasid dessandi. Nad veeretaskid suurtükid kal-

dale ja avasid tule otsesihtimisega. Kaater võis põhja minna ja operatsioon võis luhtuda. Oli vaja maksu mis maksab jõuda kaldale ja toetada seltsimehi. Matjašin hüppas merre ja hakkas ujuma. Külma vesi kangestas keha, ümberringi purskas vett üles vaenlase kuulidest.

Viimaks ometi kallas, Kuivastu sadam. Viimast jõudu kokku võttes sööstis Matjašin lähima maja poole. Vaenlase suurtükk, mis lakkamatult tulistas kaatreid, asus selle kõrval. Mõned tabavad valangud tõmbasid sakslaste arvestusist kriipsu läbi, suurtükk vaikis. Suurtüki lähedal tulistas kaks raskekuulipildujat. Sakslased tahtsid dessandi nurja ajada ja arendasid lakkamatut tõkketuld. Olles kuulipildujaile tähelepandamatult lähenenud, hävitas Matjašin nad granaatidega. Tee saarele oli vaba.

Maabuvaid eesti dessantväelasi võttis vastu nende lahingukaaslane Nikolai Matjašin, näiliselt väike, aga ennastsalgavalt vapper ja suure tahtejõuga sõdur.

*Eduard
Tähe*

Leitnant Sood peeti korpuses üheks vapraimaks sõjameheks. Kui oli tarvis sooritada dessant Muhumaale, sai Soo vastutusrikka ülesande. Ta kutsus Eduard Tähe ja ütles talle:

„Paljugi kummalist oleme näinud sõjas, aga see on vist küll kõige ohtlikum. Säärasest retkest pole keegi meist osa võtnud. Hoia silmad lahti — alati ei saa käsklust anda. Kui midagi juhtub — teotse iseseisvalt.“

Soo rühm ületas väina ja maabus sadamas. Sakslased võtsid meie võitlejaid vastu automaatrelvade marutulega. Võitlejad heitsid pikali: vaenlane ei võimaldanud pead tõsta. Tähe teritas pilku. Ta märkas lähima maja akna taga vaenlase kuuli-

pildureid. Kauem mõtlemata roomas ta kraavi mööda edasi ja kuulis peagi saksakeelset kõnelust. Ent polnud aega kuulamiseks: temalt ootas abi pealetungiv nõukogude võitlejate ahelik. Eduard Tähe sihtis ja heitis aknasse kaaluka „sidruni“ ning vaenlase kuulipilduja vaikis. Ta laskis maha mõned kuulipildurid, kes püüdsid põgeneda ähvardava ohu eest, seejärel tõusis pööningule. Peagi märkasid meie sõdurid maja kohal lehvivat punalippu, mille Tähe oli heisanud. See lipp oli signaaliks otsustavale rünnakule.

Hurraa-hüüetega asus rühm pealetungile. Kõigist ees jooksis võitlusvaimustuses Eduard Tähe. Aeg-ajalt andis ta automaatrelvast valangu, kui märkas head märki. Tähe kõikenägija silm märkas maja pööningul vaenlase täpsuslaskurit. Hetk — ja tabav automaadivalang surmas hitlerlase.

Nii jooksis Tähe tammini, kuni Muhumaa oli vaenlasest puhastatud. Teda nähti ka võitluses Saaremaal, kõikjal oli ta esimene.

Au stalinlikule kaardiväele!

Eesti rahvas võitles mehiselt vihatud vaenlase vastu. Punaarmee väeosades ja partisanisalkades näitasid eesti rahva pojad ja tütreid end vaprate võitlejana meie nõukogude kodumaa vabaduse ja sõltumatuse eest. Eesti Kaardiväekorpus kattis kuulsusega oma lahingulipud võitluses eesti rahva põliste vaenlaste — saksa röövallutajate vastu.

(NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu ja Üleliidulise Kommunistliku (bolševike) Partei Keskkomitee tervitusest Eesti NSV töörahvale Nõukogude Eesti 5. aastapäeval.)

Noor Eesti Nõukogude Vabariik langes ühe esimesena julma laastamise ja tema rahvas raskete kannatuste ja piinade ohvriks. Kuid see ei murdnud eesti rahva tahet. Võitluses oma põlise vaenlase — saksa röövallutajate vastu, koos kõigi teiste Nõukogude Liidu rahvastega suure Stalini juhtimisel tõusid eesti rahva parimad pojad rinnaga oma nõukogude kodumaa

kaitseks. Kuulsusrikka Punaarmee ridades võitles vapralt Eesti Tallinna Kaardiväe Laskurkorpus. Seltsimees Stalini juhtimisel purustas Punaarmee hitlerliku Saksamaa, vabastas eesti rahva saksa fašistlikust ikkest.

(NSV Liidu Ulemnõukogu Presiidiumi tervitusest Eesti NSV töörahvale Nõukogude Eesti 5. aasta-päeval.)

**EESTI TALLINNA KAARDIVÄE LASKURKORPUSE
KOMANDÖRILE
KAARDIVÄE-KINDRALLEITNANT PÄRNALE,
STAABIÜLEMALE
KAARDIVÄE-KINDRALMAJOR LUKASELE,
POLIITILISE OSAKONNA ÜLEMALE
KAARDIVÄE-POLKOVNIK PUSTALE**

ENSV Ulemnõukogu Presiidium, ENSV Rahvakomissaride Nõukogu ja EK(b)P Keskkomitee õnnitlevad ja tervitavad teid ja kogu Korpuse isikulist koosseisu eesti töörahva nimel kõigest südamest Korpusele Nõukogude Liidu Generalissimuse seltsimees Stalini poolt kaardiväe nimetuse andmise puhul.

Teie olete auga täitnud oma kohustuse meie Nõukogude kodumaa ees, võideldes võimsa Punaarmee — Nõukogude rahvaste vendluse ja sõpruse armee osana ja võttes osa fašistliku Saksamaa purustamisest ning lõpliku võidu kättevõitmisest.

Kaardiväekorpuseks saamine on suureks tunnustuseks teie vapraile võitlustele Isamaasõja rinnetel. Selle kõrge nimetuse saamine seltsimees Stalinilt on auks ka kogu eesti töörahvale. Eesti töörahvas on uhke oma Kaardiväekorpusele. Teie kõrge nimetuse saamine õhutab ja virgutab eesti rahvast

veelgi energilisemale tööle meie vabariigi rahvamajanduse ja kultuuriasutuste taastamisel, fašistliku okupatsiooni tagajärgede likvideerimisel. Meie oleme kindlad, et ka teie oma seniste saavutustega ei jää rahule, vaid ikka ja alati püüate ning jõuate edasi enda täiendamises stalinliku sõjakunsti alal.

Elagu stalinlik kaardivägi!

Elagu Eesti Tallinna Kaardiväe Laskurkorpus!

Elagu Nõukogude Eesti! Elagu eesti töötav rahvas!

Elagu Nõukogude Liit, meie suur sotsialistlik kodumaa!

Elagu bolševike partei, Lenini ja Stalini partei!

Elagu, meie suur juht ja õpetaja, eesti rahva parim sõber
Nõukogude Liidu Generalissimus seltsimees STALIN!

ENSV Ülemnõukogu Presiidiumi esimees *J. Vares.*

ENSV Rahvakomissaride Nõukogu esimees *A. Veimer.*

EK(b)P Keskkomitee sekretär *N. Karotamm.*

Tallinn, 1. juulil 1945. a.

EESTI TALLINNA KAARDIVÄE LASKURKORPUSE KOMANDÖRILE

KAARDIVÄE-KINDRALLEITNANT SM. PÄRNALE

Õnnitlen korpuse isikulist koosseisu kaardiväe nimetuse andmise puhul.

Lahingus meie nõukogude Kodumaa eest saksa rööv vallutajate vastu näitasite teie mehisuse, distsipliini, organiseerituse ja väljaõppe eeskujusid.

Ülesnäidatud kangelaslikkuse ja vahvuse eest, visaduse, mehisuse, distsipliini, organiseerituse ja oskusliku ülesannete täitmise eest anti teile suur kaardiväelaste aunimetus.

Nõukogude kaardivägi on endasse koondanud vana vene kaardiväe parimad traditsioonid. Meie kaardivägi on kasvatatud kõigi aegade suurima väejuhi — Generalissimus Stalini poolt.

Säilitage pühalikult Leningradi rinde ja tema raudse kaardiväe sõjalisi traditsioone.

Elagu geniaalne strateeg, meie juht ja õpetaja Nõukogude Liidu Generalissimus Stalin!

Leningradi rinde vägede komandör
Nõukogude Liidu marssal Govorov

KAARDIVÄE-KINDRALLEITNANT L. PÄRNALE

Õnnitlen Teid ja korpuse isikulist koosseisu südamlikult kaardiväe nimetuse andmise puhul. Stalinliku kaardiväe kuulsusrikkasse kohorti tuli juurde Teie vapper korpus, kes avaldas mehisuse, distsipliini, organiseerituse ja väljaõppe kõrgeid eeskujusid võitlustes saksa röövvalutajate vastu.

Avaldan veendumust, et korpus hoiab alal oma sõjalisi traditsioone ja rikastab neid uute sõjaliste kangelastegudega.

Leningradi rinde Poliitilise Valitsuse ülem
kindralleitnant *D. Holostov*

EESTI RAHVUSKORPUS NIMETATAKSE ÜMBER KAARDIVÄEKORPUSEKS

Läbi Nõukogude Eesti linnade, külade ja talude kandus rõõmusõnum: Kõrgema Ulemjuhataja Generalissimus Stalini käskkirjaga nimetatakse Eesti Laskurkorpus Kaardiväekorpuseks. Linnade ja külade elanikud, kus paiknevad korpuse väeosad, õnnitlevad kaardiväelasi südamlikult. Kõikjalt saadetakse neile tervitustelegramme, südamlikke õnnesoove. Pidulik, rõõmuküllane meeleolu ja vaimustus valitseb kaardiväekoondise väeosades.

Uhkusega vaatavad eesti sõjamehed läbikäidud raskele, kuid kuulsusrikkale sõjateele. Eesti rahva pojad võtsid relvad kätte meie Kodumaa raskeimal hetkel. 1942. a. suvel, kui saksa röövjõugud tungisid Volga ja Kaukasuse poole, lämmatasid Leningradi blokaadi surmarõngaga, astus esimene eesti rahvusväeosa rindele ja sai peagi Velikije Luki, Neveli ja Novosokolniki all tuleristsed. Eesti sõjamehed teadsid, et nad sellel positsioonil raiuvad värava Nõukogude Baltimaadesse, ja võitlesid mehiselt, ennastalgavalt, visalt. 4 nädalat kestis lahing tähtsaima strateegilise punkti pärast. Eesti sõjamehed löid iga päev tagasi mitu vaenlase vasturünnakut, talusid visalt saksa lennuväe pommituslende ja tungisid visalt edasi. Eestlased näitasid eeskuju võitlusvisaduses ja ustavuses oma kohusele...

Raskeis võitlusis sündinud ja tugevnenud Eesti Rahvuskorpus saavutas oma lippudele kuulsuse 1944. a. sügislahinguis Nõukogude Eesti territooriumil. Koos teiste Punaarmee osa-

dega forsseeris korpus edukalt Emajõe, purustas vaenlase kaitseehitused ja jälitas vaenlast hoogsalt, hävitades teda jaokaupa.

Korpus võttis osa Nõukogude Eesti pealinna — iidse Tallinna — vabastamisest, samuti Eesti saarte vabastamisest Läänemeres. Laiad ja tormised väinad asetsesid raskestiületatava tõkkena korpuse teel. Muhumaa, Hiiumaa ja Saaremaa olid sakslaste poolt tugevasti kindlustatud ja ette valmistatud visaks ja kestvaks kaitseks.

Leningradi rinde väed, mille koosseisu kuulus ka Eesti Korpus, sooritas dessantoperatsioonid edukalt. Korpuse sõdurid ja ohvitserid avaldasid neis lahinguis kõrget sõjalist meisterlikkust ja mehisust, lõõmavat patriotismi ja ustavust Kodumaale. Leitnant Albert Repson oli üks esimesi, kes hüppas väina külmadesse voogudesse ja ujudes jõudis Muhumaale. Mõlemast käest haavatud ohvitser juhtis lahingut, kuni andis alla viimne sakslane saarel. Dessantoperatsiooni ajal sattus kaater, millel sõitis kuulipildur nooremseersant Matjašin, kaldalt otsesihitimisega tulistava saksa suurtüki tule alla. Matjašin jõudis ujudes saarele, roomas vaenlase positsioonide lähedale ja hävitas vaenlase suurtüki ning kahe raskekuulipilduja personaali, kelle tuli ähvardas dessandi maabumist nurja ajada.

Oma sõjatee lõpetas Eesti Rahvuskorpus edukalt Kuramaal. Seitse korda tänas Kõrgem Ülemjuhataja oma käskkirjades eesti sõjamehi tubli lahingutegevuse eest. Eesti Tallinna Kaardiväe Laskurkorpuse väeosade sõjalippudel säravad Punalipu, Suvorovi, Kutuzovi ja Aleksander Nevski ordenid. Kuus parimat sõjameest — leitnant Albert Repson, nooremleitnant August Allik, nooremseersant Matjašin ja teised pälvisid Nõukogude Liidu Kangelase kõrge nimetuse. Tuhandeid võitlejaid ja ohvitseri autasustati Nõukogude Liidu ordenite ja medalitega.

Eesti rahvusväeosad koondasid endasse endise Eesti sõjaväe ohvitserkonna paremiku. Isamaasõja aastail kasvasid uued noorte, suuteliste ja andekate ohvitseride kaadrid. Nikolai Soidre — talumehe poeg Tartumaalt — saabus armeesse reavõitlejana. Nüüd on ta ohvitser, roodu komandör. Mehisuse ja vahvuse eest on kaardiväe vanemleitnant Soidre autasustatud valitsuse poolt kuus korda.

Kapten Peeter Gross on 23 aastat vana. Ta võttis osa kõigist lahinguist koos korpusega. Kapten Gross on Aleksander Nevski ja Isamaasõja I astme ordeni kavaler. Enne töötas ta raamatupidamise alal.

Kreenholmi Manufaktuuri tööline Herbert Varend tõusis kapteniks, laskurroodu komandöriks.

Säärased on uued eesti ohvitseride kaadrid, kes läbi teinud karmi lahingukooli saksa röövvallutajate vastu. Need inimesed on palju näinud, palju läbi elanud ja palju õppinud.

Eesti rahva kõigi ustavate poegade südamed on tulvil tänu tunnet seltsimees Stalini ja suure vene rahva suhtes. Eesti rahvas on uhke oma osavõtule suurest ajaloolisest heitlusest saksa fašismi mustade jõudude vastu. Ta on uhke selles võitluses kasvanud rahvuslikule kaardiväele ja saab teda abistama enda täiendamisel, oma sõjalise meisterlikkuse ja lahingulise valmisoleku väsimatul kõrgendamisel.

„Krasnaja Zvezda“ — NSV Liidu Riigikaitse Rahvakomissariaadi keskhäälkandja.

AU EESTI RAHVUSKORPUSELE!

Kõrgema Ulemjuhataja Nõukogude Liidu Generalissimuse seltsimees Stalini käskkirjaga on Eesti Laskurkorpus ümber nimetatud Kaardiväekorpuseks. Suure rõõmu ja vaimustusega võtavad selle teate vastu kõik sõdurid, seersandid ja ohvitserid meie rindelt, kelle ridades võitlesid eesti rahva vaprad pojad. Eesti kaardiväe sõjalipud on pühitsetud Eesti mehiste poegade verega, eesti sõjameeste kangelasdegude ja vahvusega lahinguis Nõukogude Isamaa vabaduse ja sõltumatuse eest.

Eesti Kaardiväekorpuse võitluslugu on suurepärane ja kuulsusrikas. 1942. a. suvel, meie Kodumaale raskel tunnil, loodi Nõukogude Eesti avalikkuse palvel Punaarmee koosseisus esimene eesti rahvuslik väeosa, mis sai nüüdse kaardiväekorpuse tuumaks. Eesti sõjamehed said tuleristsed lahinguis Velikije Luki, Neveli ja Novosokolniki pärast. Nad tõusid ausse võidukais lahinguis Nõukogude Eesti vabastamise eest vihatud saksa rööv vallutajaist.

Alanud pealetungi Emajõe lõunakaldal, läbis Eesti Korpus Leningradi rinde vägede koosseisus lahingutega kogu oma kodupinna kuni Tallinnani, Eesti saarteni Läänemeres. Meie armee sõjameeste massiline kangelaslikkus ägedate lahingute päevil Tallinna pärast, hoogsad dessantoperatsioonid Muhu-, Hiiumaa- ja Saaremaale lähevad kuulsusrikka leheküljena Suure Isamaasõja ajalukku. Neis mälestusväärseis lahinguis, millest võtsid osa Eesti pojad, avaldus eesti sõjameeste patriootiline ennastohverdatus ja kangelasmeel, neis lahinguis teritus võitlejate ja seersantide sõjaline meisterlikkus, Eesti Korpuse ohvitseride taktikaline kunst, neis lahinguis sündisid ja tugevnesid tema võitlustraditsioonid. Osavõtuga ühest Suure Isamaasõja lõpplahingust — võitlusist Kuramaa poolsaarel, avaldasid eesti sõjamehed uuesti kangelaslikkust ja vahvust,

ründamismeisterlikkust ja ustavuse eeskujusid oma võitlus-traditsioonidele.

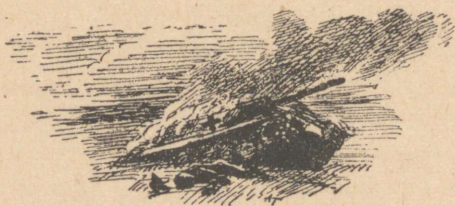
Nõukogude kaardivägi sündis, mehistus ja täitus vägilas-jõuga hiiglaslikus heitluses saksa fašistlike röövvalutajate vastu. Eesti Korpuse, kes kasvas selles oma ulatuselt seniole-matus võitluses, sai ülivõimsaks kaardiväekoondiseks, suure Nõukogude Liidu ja oma Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi riiklike huvide ustavaks ja kindlaks kaitsjaks.

Leningradi rinde sõjamehed saadavad oma relvavendadele — Eesti Korpuse kuulsusriikkaile kaardiväelastele — palava punaarmeeaste tervituse!

Säilitagu ja tugevdagu Eesti Korpuse kaardiväelased pühalt oma võitlustraditsioone, kasvatagu nende alusel uusi stalin-like kaardiväelaste sugupõlvi.

Au Eesti Kaardiväekorpusele!

„Na Straže Rodinõ“ („Kodumaa Kaitsel“) —
Leningradi Sõjaväeringkonna Punaarmee ajaleht.

SISUKORD

Sõjatee	7
Nõukogude Liidu Kangelased	21
Au stalinlikule kaardiväele!	37

Vastutav toimetaja J. Saat

И. Курчавов. Гвардия Эстонии
На эстонском языке

Ladumisele antud 26. I 1946. Trükkimisele antud 18. II 1946. Paber
56:79 cm $\frac{1}{16}$. Trükiarv 7200. Trükitähti trükipoognas 31 680. Trüki-
poognaid 3. Arvutuspoognaid 1,72. MB-01211. Tellimise nr. 353.
Graafikatööstus „Oktoober“, Tallinn.